

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Νικηφόρος Βρεττάκος: *Ο Κορδαλλός του πρωινού*

(Κ.Ν.Α. Γ΄ Λυκείου, σσ. 62-63)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Ο Νικηφόρος Βρεττάκος χαρακτηρίστηκε ως ο ποιητής της αγάπης και του φωτός. Ποια στοιχεία του ποιήματος *Ο Κορδαλλός του πρωινού* στηρίζουν αυτό το χαρακτηρισμό;
2. Πώς εκδηλώνεται η θρησκευτικότητα του ποιητή μέσα στο ποίημα;
3. Η ποίηση του Νικηφόρου Βρεττάκου διαπνέεται από μια αισιόδοξη λυρική διάθεση και βαθιά αγάπη για τη φύση και τον άνθρωπο¹. Πώς προβάλλονται τα γνωρίσματα αυτά στο συγκεκριμένο ποίημα;

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Ο ποιητής διακατέχεται από έντονη συναισθηματική ευφορία. Ποιες λέξεις και εικόνες του ποιήματος δημιουργούν αυτή την εντύπωση;
2. “Ο Βρεττάκος μεταφέρει από τη φύση στους ανθρώπους μηνύματα και παραδείγματα αρμονίας, τάξης, δύναμης, βιώνοντας ο ίδιος, πρώτος, τη λυτρωτική επενέργειά της”². Πώς επαληθεύεται η άποψη αυτή στο συγκεκριμένο ποίημα;
3. Να συγκεντρώσετε τις ηχητικές και οπτικές εικόνες του ποιήματος, τις μεταφορές και τις παρομοιώσεις. Ποιο αισθητικό αποτέλεσμα έχουν;
4. Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί και τι πετυχαίνει με αυτό ο ποιητής;

---

¹ “Φωτεινότητα, ειλικρίνεια και ανθρωπιά χαρακτηρίζουν την ποίηση ετούτη, που σημασιοδοτεί και τη στάση του ίδιου ως ανθρώπου” (Κότσιρας Γ., “Νικηφόρος Βρεττάκος - Ο ποιητής του βάθους του κόσμου”, *Φώτα και Φωτισμοί του Νικηφόρου Βρεττάκου, Τετράδια ευθύνης* 33, σ. 106).

² Μερakλής Μ. Γ., “Η καθαρή ανθρωπιά του Νικηφόρου Βρεττάκου”, *Αφιέρωμα της Π.Ε.Φ στο Νικηφόρο Βρεττάκο*, σσ. 13-14.

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Ποιο συναίσθημα κυριαρχεί μέσα στην ψυχή του ποιητή στην πρώτη στροφή και με ποιες λέξεις εκφράζεται;
2. Πώς αισθάνεται ο ποιητής τον κόσμο γύρω του στη δεύτερη στροφή;
3. Ποιο είναι το “φιλικό μήνυμα” του Θεού και πώς ανταποκρίνεται σ’ αυτό ο ποιητής;
4. Οι λέξεις *ήλιος, θάλασσα, αιθέρας* επανέρχονται συνεχώς στην ποίηση του Νικηφόρου Βρεττάκου. Ποια είναι η συμβολική τους σημασία στο ποίημα *Ο Κορυδαλλός του πρωινού*³;
5. Το φως είναι διάχυτο στην ποίηση του Νικηφόρου Βρεττάκου. Ποιες λέξεις του ποιήματος δημιουργούν την αίσθηση της φωτεινότητας και ποια συναισθήματα του ποιητή αποκαλύπτουν⁴;
6. Τι συμβολίζει ο *κορυδαλλός* στο ποίημα⁵;
7. Γιατί ο ποιητής απαντά στους αγγέλους “*σφυρίζοντας σαν τα πουλιά, δίχως λέξεις*”⁶;

2.4. Σχολιασμός αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Α. Σικελιανός: *Αλαφροϊσκιωτος*

*Υπνος ιερός, λιονταρίσιος,
του γυρισμού, στη μεγάλη
της αμμουδιάς απλωσιά.
Στην καρδιά μου
τα βλέφαρα μου κλεισμένα*

³ Ο ήλιος, το φως, η θάλασσα, η φύση γενικά αποτελούν σημαντική πηγή έμπνευσης για τον ποιητή. Συμβολίζουν την ομορφιά και την ειρήνη, την ειλκρίνεια και την αγάπη, δηλαδή τα πιο αγνά και ανυστερόβουλα συναισθήματα. Βλ. επίσης υποσημ. 5.

⁴ Βλ. Κακούρου - Χρόνη Γ., “Η ποίηση του Νικηφόρου Βρεττάκου”, *Αφιέρωμα της Π.Ε.Φ στο Νικηφόρο Βρεττάκο.*, σ. 31: “Όλα στον κόσμο τα συγκρατεί το φως και η αγάπη. Το φως είναι αξεδιάλυτα συνυφασμένο με την αγάπη, με αυτήν την ουσία, δηλαδή, της ποιητικής του συνείδησης. Αυτό τονίζεται και με το διάλογο Θεού - ποιητή - κορυδαλλού”.

⁵ Βλ. Κοκκινάκη Ν., “Ο Κορυδαλλός του πρωινού’ και η αποκάλυψη μιας λυρικής φυσιογνωμίας”, π. *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 24 (1991), σ. 21: “Ο κορυδαλλός είναι ο ίδιος ο ποιητής ... το σύμβολο της χαράς της ζωής”.

⁶ Βλ. Κοκκινάκη Ν., ό.π., σ. 21: “Τα ανθρώπινα λόγια πληγώνουν τις περισσότερες φορές, μονάχα η ανθρωπιά που ντύνεται με λέξεις γίνεται παρηγορητική μέσα στο φως της αγάπης”.

*Βοή του πελάου πλημμυρίζει
τις φλέβες μου
Απάνω μου τρίζει
σα μυλολίθαρo ο ήλιος
Γεμάτες χτυπάει τις φτερούγες ο αγέρας
Αγκομαχάει το άφαντο αζόνι.
Δε μου ακούγεται η τρίσβαθη ανάσα.
Γαληνεύει, ως στον άμμο, βαθιά μου
και απλώνεται η θάλασσα πάσα.*

(απόσπασμα)

Να συγκρίνετε την ψυχική διάθεση του Σικελιανού στο παραπάνω ποίημα με τα συναισθήματα που εκφράζονται από το Βρεττάκο στον *Κορυδαλλό του πρωινού*.

Ν. Βρεττάκος: Η Βρύση του πουλιού

*Κάνε με αηδόνη Θεέ μου, πάρε μου όλες
τις λέξεις κι άφησέ μου τη φωτιά,
τη λαχτάρα, το πάθος, την αγάπη,
να τραγουδώ έτσι απλά, όπως τραγουδούσαν
οι γρύλοι μια φορά κι αντιλαλούσε
η Πλούμιτσα τη νύχτα. Όπως η βρύση
του Πουλιού μες στη φτέρη. Να γιομίζω
με το μουμούρισμά μου τη μεγάλη
κυψέλη τ' ουρανού. Να θησαυρίζω
τα νερά των βροχών και τις ανταύγειες
απ' το θαύμα του κόσμου. Να μ' απλώνουν
τις φούχτες τους οι άνθρωποι κι ένας ένας
να προσπερνούν. Κι αδιάκοπα να ρέω
τη ζωή, την ελπίδα, τη λάμψη του ήλιου,
του ηλιογέρματος το γαρουφαλένιο
ψιχάλισμα στα όρη, τη χαρά,
τα χρώματα να ρέω του ουράνιου τόξου
και τη βροχούλα της αστροφεγγιάς.*

Ω τι καλά που 'ναι σ' αυτόν τον κόσμο!

Ποια κοινά στοιχεία μορφής και περιεχομένου παρατηρείτε ανάμεσα στο παραπάνω ποίημα και στον *Κορυδαλλό του πρωινού*;

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Πώς επαληθεύεται στο ποίημα η άποψη ότι ο ποιητής αντλεί από τη φύση την πίστη του στο Θεό, στον άνθρωπο και στην αγάπη;
2. Στο ποίημα συνυφαίνονται δύο μοτίβα: η φύση και ο άνθρωπος. Ποιο αισθητικό αποτέλεσμα δημιουργεί ο συνδυασμός αυτός;
3. Ποιο είναι, κατά την άποψή σας, το μήνυμα που προκύπτει από το ποίημα και με ποια εκφραστικά μέσα πετυχαίνει ο ποιητής να το μεταδώσει;
4. Έχει ειπωθεί πως στην ποίηση του Βρεττάκου κυριαρχεί “ένας διάχυτος συναισθηματισμός, που δεν καταλήγει σε ρομαντικές υπερβολές”⁷. Συμφωνείτε με την άποψη αυτή (με βάση το ποίημα *Ο Κορυδαλλός του πρωινού*);

---

⁷ Πλησής Κ., “Νικηφόρος Βρεττάκος (μερικές συντεταγμένες του έργου του)”, *Φώτα και Φωτισμοί του Νικηφόρου Βρεττάκου, Τετράδια ευθύνης* 33, σ. 149.